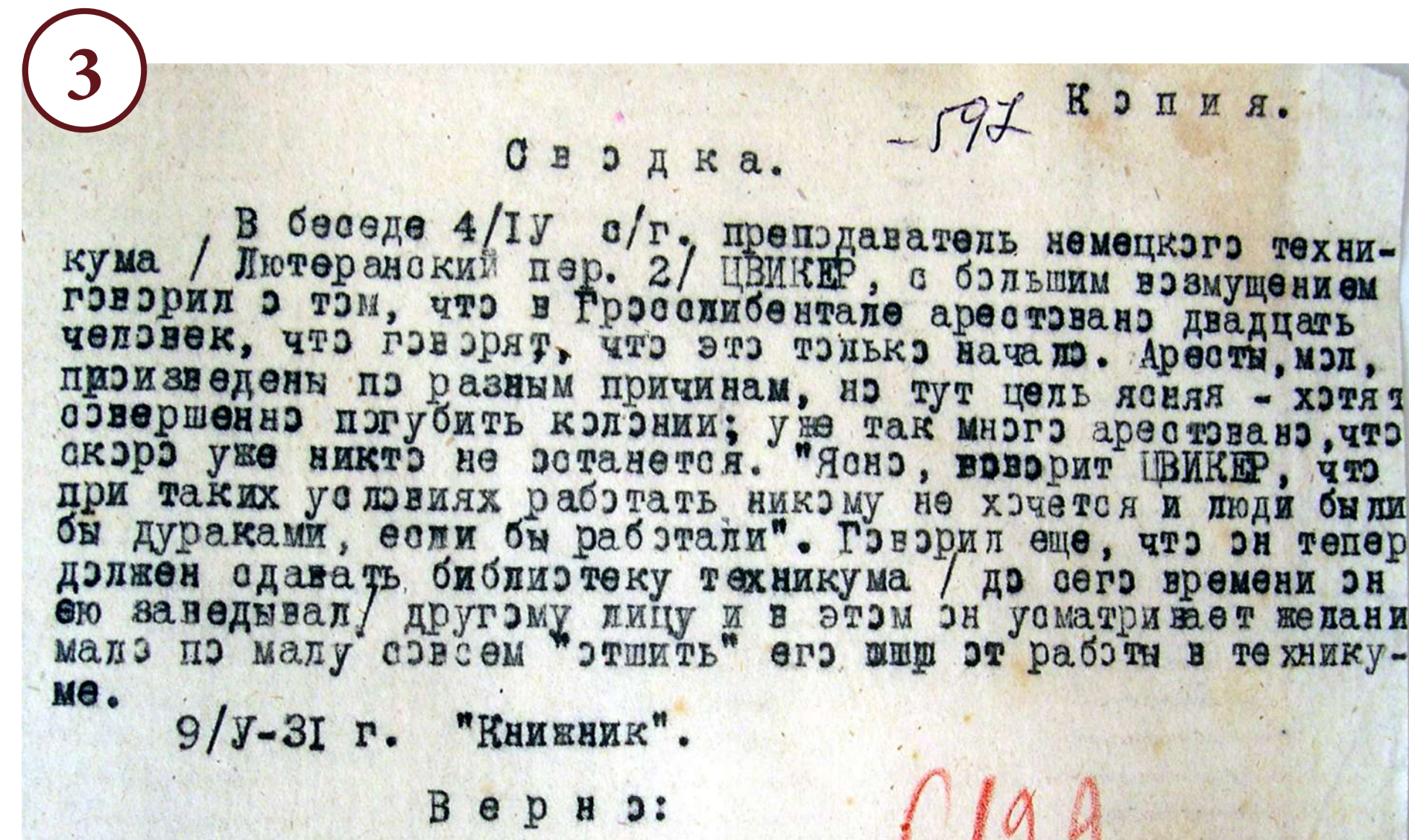
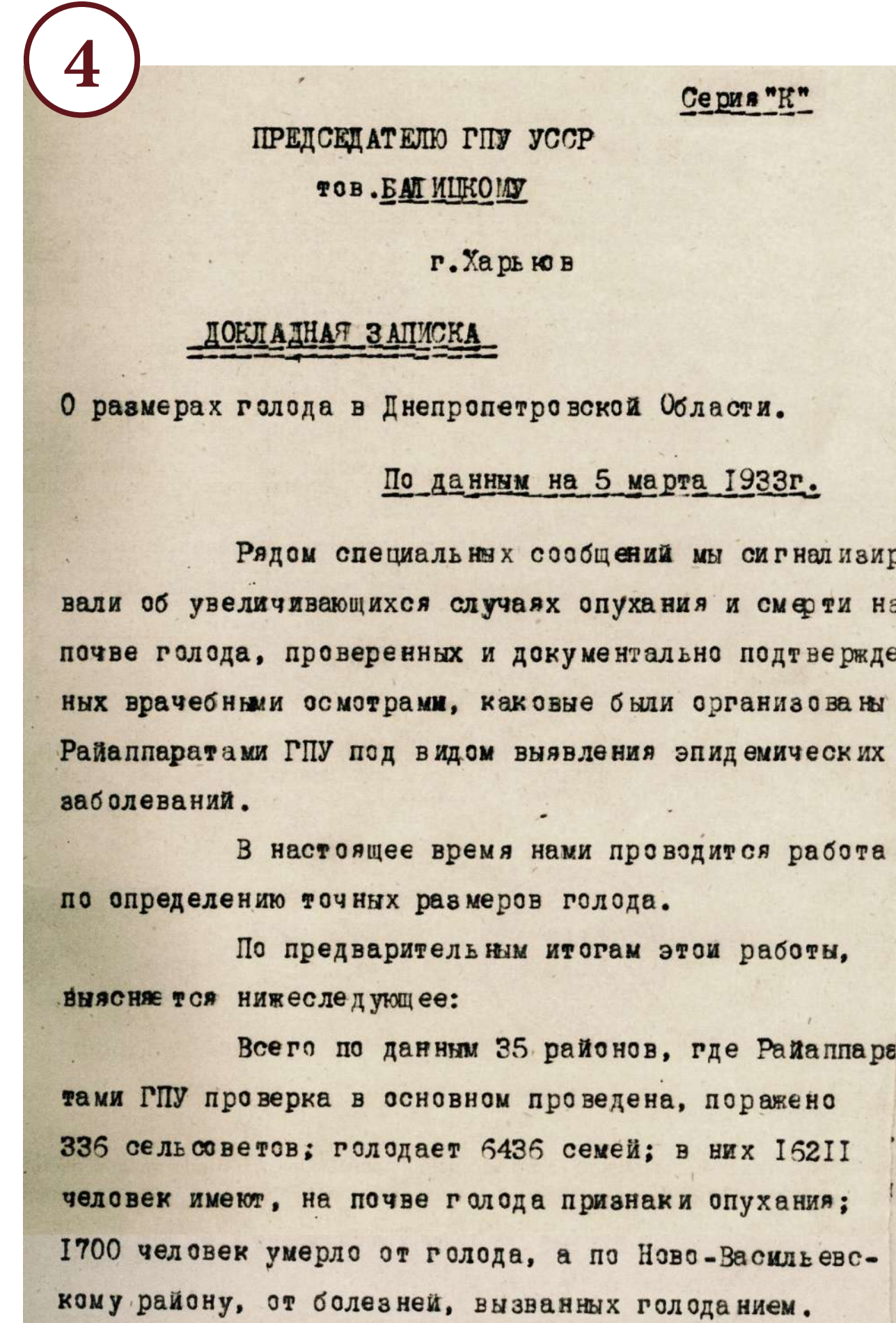

2. Колгосп «Роте Фане» (колишній хутір Майергоф) у Синельниківському районі. 1931. Приватний архів Майера Kolchose „Rote Fahne“ (ehem. Vorwerk Maierhof) im Rayon Sineľnikowo. Privatchiv Maier

3. Звіт агента «Книжника» про викладача Німецького технікуму Отто Цвікера. Одеса, 1931. ГДА СБУ Bericht des Agenten „Knischnik“ über den Dozenten der Deutschen Fachhochschule Otto Zwickler. Odessa, 1931. GDA SBU

4. Довідка записки начальника Дніпропетровського ОДПУ про масштаби голоду в області. 5 березня 1933 р. ЦА ФСБ РФ Schriftlicher Bericht des Chefs der OGPU in Dnepropetrovsk über das Ausmaß der Hungersnot im Gebiet. 5. März 1933. ZA FSB RF

1930-ті рр. були періодом внутрішньополітичного пресингу, що різко загострився, та міжнародної конфронтації, що посилилась. Прихід до влади націонал-соціалістів у Німеччині, громадянська війна в Іспанії, експансія Японії в Китаї зображувалися радянським керівництвом як безпосередня загроза радянській владі.

На початку 1930-х рр. в УРСР існувало 7 національних німецьких районів із кількістю жителів приблизно 400 тис. Створення колгоспів супроводжувалося розкуркуленням і виселенням селян до Північного краю. Лише у січні-лютому 1930 р. з Одеського округу депортували понад 2 тис. німців (37 % усіх виселених). Насильницьке об'єднання в колгоспи вилилося в німецьких національних районах у масові заворушення, спалахнули жіночі бунти, почався відтік із колективів. Пройшли арешти і суди. Суцільна колективізація і примусові хлібозаготівлі призвели до розорення села і голодомору. Директива ЦК ВКП(б) і РНК СРСР (22 січня 1933 р.) наказувала «не допускати масового виїзду селян з України до інших країн», щоб покласти край втечам голодуючих. Після цього розпочалися арешти і висилка з ряду областей, а на дорогах з України, Білорусії та Північного Кавказу транспортні органи ОДПУ організували заслини і оперативну-розшукову групи. Репресії проходили під виглядом ліквідації польських і петлюрівських «шпигунських і повстанських» організацій. 1 лютого 1933 р. ДПУ УРСР повідомило, що у Карл-Лібкнехтовському і Зельцькому німецьких національних районах Одеської області «розкриті» «німецькі контрреволюційні повстанські організації». У 1933 р. у селах України від голоду померли 12 тис. німців, у містах – 1700.

5. Схема розкритих і ліквідованих в Україні «німецьких справ». 1933. ГДА СБУ Schematische Darstellung der in der Ukraine enttarnten und liquidierten „deutschen Fälle“. 1933. GDA SBU

Продовольча і грошова допомога голодуючим надходила з-за кордону легально за посередництва німецьких консульств, священнослужителів і приватних осіб, які заслуговували на довіру. Валюту, яка надійшла з-за кордону, можна було отоварити в державних магазинах «Торгзін». За даними ДПУ, допомога голодуючим, що надійшла у 1934 р. через благодійні організації, склала понад 600 тис. рейхсмарок і 14,5 тис. доларів. Радянське керівництво побачило в ній антирадянську діяльність і почало репресувати провідників її надання (збір інформації, передача листів з проханнями про допомогу, адресний розподіл того, що прибуло і т. ін.). Допомога з Німеччини отримала назву «гітлерівська допомога» і кваліфікувалася як антирадянська і контрреволюційна акція. Листи родичам і благодійним організаціям за кордон, в яких повідомлялося про голод, контакти з німецькими консульствами, отримання допомоги, будь-які прояви невдоволення ситуацією, що склалася, стали приводом для репресій аж до розстрілу.

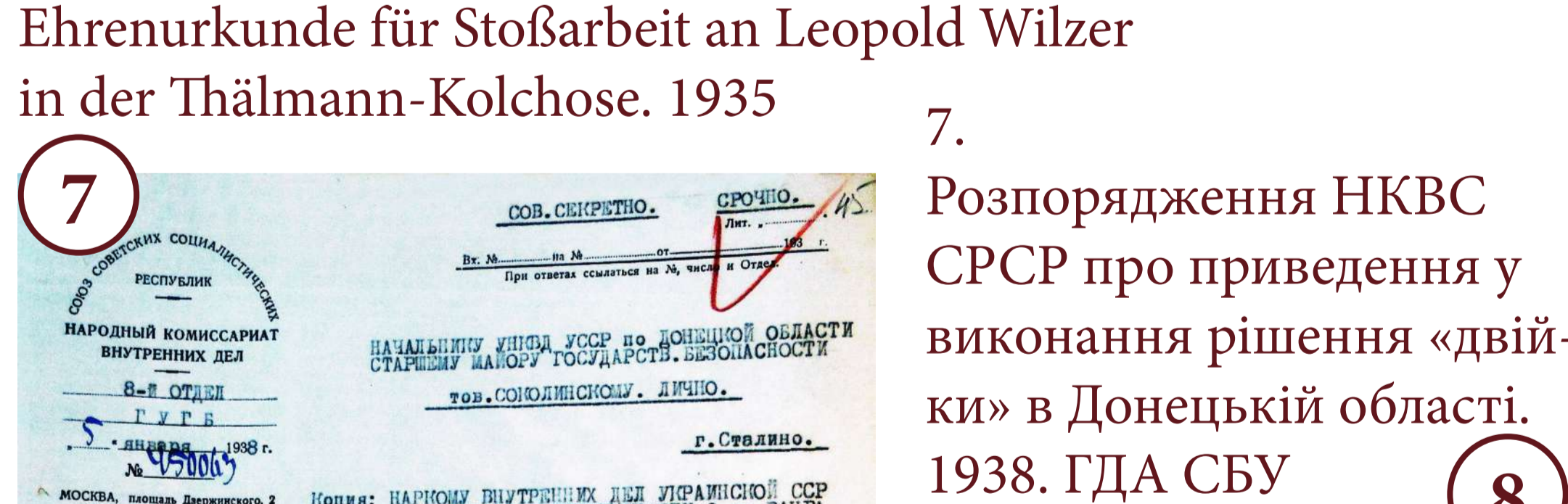
Репресії набули системного і широкомасштабного характеру:

- 16 березня 1934 р.: постанова ЦК КП(б)У «Про Пулинський район»;
- 5 листопада 1934 р.: постанова ЦК ВКП(б) «Про боротьбу з контрреволюційними фашистськими елементами в колоніях»;
- грудень 1934 р.: постанова ЦК КП(б)У «Про німецькі райони»;
- травень 1935 р.: циркуляр НКВС СРСР «Про німецькі фашистські організації в СРСР»;
- 17 серпня 1935 р.: постанова ЦК КП(б)У про ліквідацію Пулинського німецького і Мархлевського польського національних районів;
- жовтень 1935 р.: арешт редакторів і співробітників німецьких періодичних видань і Укрнацменвидава за звинуваченням у контрреволюційній роботі;
- 25 листопада 1935 р.: постанова політбюро ЦК КП(б)У «Про переселення польських і німецьких господарств з прикордонної смуги» за межі України;
- 28 квітня 1936 р.: секретна постанова РНК СРСР про виселення з УРСР до Казахстану 15 тис. польських і німецьких господарств;
- 25 липня 1937 р.: наказ НКВС СРСР № 00439 про проведення «німецької операції», в результаті якої репресовано понад 21 тис. німців, з них 18 тис. засуджено до розстрілу. За іншими операціями репресовано близько 7 тис. німців;
- 16 лютого 1939 р.: постанова ЦК ВКП(б) про ліквідацію національних, у т. ч. німецьких, районів.

У результаті пакту Молотова-Ріббентропа (28 вересня 1939 р.) послідував розділ Польщі між Німеччиною та СРСР. У 1940 р. СРСР приєднав Бессарабію і Північну Буковину. Молдавську АРСР, де проживало майже 12 тис. німців і яка перебувала з 1924 р. у складі Української РСР, ввели до складу нової Молдавської РСР. У ці роки на підконтрольну Німеччині територію переселили німців Галичини, Волині, Буковини, Бессарабії.

6. Прамота за ударну працю Леопольда Вільцера в колгоспі ім. Тельмана. 1935 Ehrenurkunde für Stoßarbeit an Leopold Wilzer in der Thälmann-Kolchose. 1935

7. Розпорядження НКВС СРСР про приведення у виконання рішення «двійки» в Донецькій області. 1938. ГДА СБУ Verordnung des NKWD der UdSSR über den Vollzug des Beschlusses der „Dwojka“ im Gebiet Donezk. 1938. GDA SBU

9. Акт про розстріл у Мелітополі арештованого за наказом НКВС СРСР № 00439. 1937. ГДА СБУ Bescheinigung über die Erschießung in Melitopol' des Verhafteten entsprechend dem Befehl des NKWD der UdSSR Nr. 00439. 1937. GDA SBU

8. Доярка і гончар у колгоспі ім. Кірова (Лейтерсгаузен, Запорізька область). 1939 Melkerin und Töpfer in der Kirov-Kolchose (Leitershausen, Gebiet Saporoschje). 1939

